

"EERST WIT DAN GRIJS DAN ZWART"

De excursies van 1992

Mededeling 503 van het Biologisch Station, Wijster

Elisabeth Jansen, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek,
Bosrandweg 20, 7604 PH Wageningen

Mirjam T. Veerkamp, Biologisch Station, Kampsweg 27, 9418 PD Wijster

During the one-day forays of the Dutch Mycological Society in 1992 a total of 1042 species is recorded. Again wood-inhabiting fungi as *Trametes versicolor*, *Xylaria hypoxylon* and *Stereum hirsutum* were most frequently encountered. In the discussion the forays are clustered according to landscape-ecological criteria. Rare and interesting species are mentioned. Two species are new to the Netherlands, viz. *Entoloma opacum* and *Tremellodendropsis tuberosa*.

Het excursieprogramma van 1992 stond in het teken van het zwarten van witte hokken. De atlas staat eraan te komen en voor de meeste daarin op te nemen soorten was 1992 de laatste kans een extra stipje in deze atlas te krijgen. Tijdens de excursies zijn 49 witte en/of grijze km-hokken (hokken met minder dan 10 soorten) van de in totaal 94 km-hokken bezocht. Figuur 1, waarin het totaal aantal soorten per excursie is uitgezet, laat zien dat deze witte hokken zeker niet slechter scoren dan de zwarte.

In totaal zijn er 1042 taxa waargenomen. Dit is het hoogste aantal sinds de laatste zes jaar, maar er is dan ook nog geen jaar met zoveel excursies geweest. Zo'n aantal van 1042 wil zeggen dat je alleen maar alle excursies hoeft af te lopen om in één jaar een kwart van de Nederlandse paddestoelenflora te leren kennen.

De meest waargenomen soorten zijn *Trametes versicolor* (52% van de excursies), *Xylaria hypoxylon* (52%), *Stereum hirsutum* (51%), *Mycena galericulata* (49%), *Bjerkandera adusta* en *Hypholoma fasciculare* (beide 46%). Net als in de voorgaande jaren zijn dit alle houtsaprophyten. De meest gevonden bodemsaprophyten zijn *Phallus impudicus* (43%), *Mycena galopus* (41%), *Collybia dryophila* (33%) en *Collybia peronata* (31%). Van de ectomycorrhizasoorten zijn *Lactarius quietus* (36%), *Scleroderma citrinum* (34%), *Paxillus involutus* (31%), *Amanita rubescens* (30%) en *Russula ochroleuca* (28%) het meest waargenomen.

Wat het weer betreft was 1992 een heel extreem jaar; de maanden mei en juni waren de warmste maanden mei en juni van de eeuw. De zomer in zijn geheel behoorde tot de vier warmste zomers van deze eeuw, alleen die van 1947 en 1983 waren warmer. De maand juli en de eerste helft van augustus waren landelijk gezien droog, al zijn plaatselijk zware regenbuien gevallen. De tweede helft van augustus en begin september waren zeer nat. Deze warme zomer en de plotselinge grote hoeveelheden regen erna leverden van de tweede helft van augustus tot half september een mycologische toptijd op. De maand oktober was droog met enkele nachtvorsten, maar daarentegen was de maand november zacht en nat terwijl toen de vorst uitbleef zodat het seizoen lang doorging.

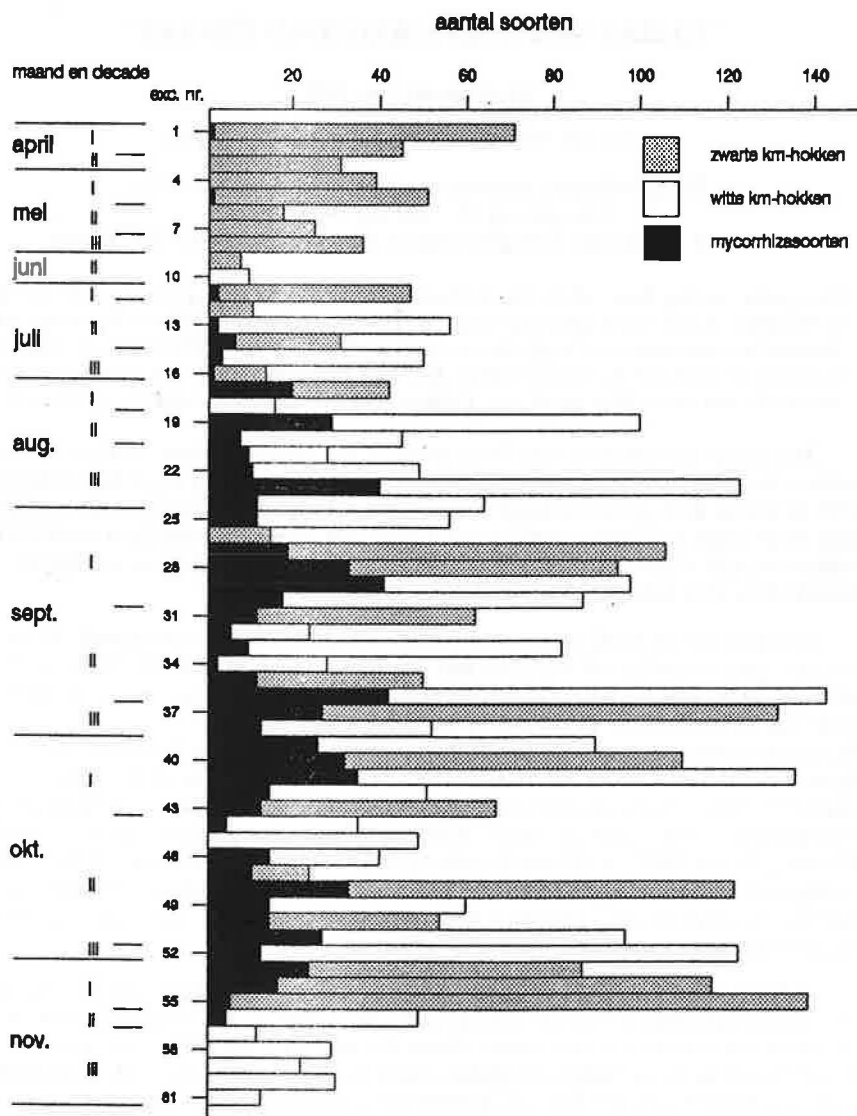

Fig. 1. Aantal soorten per excursie. Verklaring der gebiednummers:

1 De Schotsman; 2 De Spuidijk; 3 Robbenoordbos; 4 Bemelerberg / Gasthuisdel / Nuttenberg;
5 Amsterdamse Waterleiding-duinen; 6 Noordoostpolder; 7 Noordoostpolder;
8 De Put en omgeving Alphen a/d Rijn; 9 De Groene Ster; 10 Het Houtwiel;
11 Landgoed Zoelen; 12 De Groene Ster; 13 't Twiske; 14 Schokkerbos; 15 Nagele;
16 Tollebeek; 17 IJsselvlied / 't Vinkenest; 18 Streefkerk; 19 Plattebossen / Kolmonderbos;
20 Wamberg; 21 Seldensale; 22 Eikenburg; 23 Stoutenburg / Barneveldse Beek; 24 Maatman;
25 Singraven; 26 Axelse Bos; 27 De Braakman; 28 St. Jansteen; 29 Ossenbroek; 30 Zandhove;
31 Zalkerbos; 32 Altijd Drok; 33 Westerkluft; 34 geluidswal Gouda; 35 Loetbosch;
36 Hugterheide; 37 Bunderbos; 38 Ilperveld; 39 Rheezerveen; 40 Englandsche Bos;
41 Boerdonkse Kampen / Het Gerecht; 42 De Schotsman; 43 De Goudplaat; 44 Botgat;
45 't Zand; 46 Oldenaller; 47 Zuid. Flevoland; 48 De Horsten; 49 Bos Schoonheten;
50 Eelerberg; 51 Luttenberg; 52 't Hout / IJzerenbos; 53 Amsterdamse Waterleidingduinen;
54 Woestduin / Vinkenduin; 55 Oost- en Middelduinen; 56 Duin Hoek van Holland;
57 Springertduin; 58 Duinbosjes bij Stellendam; 59 Brouwersdam / De Punt;
60 Slikken van Goeree en Flakkee; 61 Neeltje Jans

De auteurs van dit verslag hadden door eigen ervaring de indruk dat 1992 tot de mycologische topjaren behoorde, zeker voor wat betreft de mycorrhizasoorten. Op excursies konden weer ouderwetse aantallen mycorrhizasoorten opgeschreven worden. Opvallend waren de grote hoeveelheden vruchtlichamen van bijvoorbeeld *Amanita phalloides*; nooit zagen we zoveel *Xerocomus rubellus*. In de kleiboslanen was het beter dan een onzer (na 1985) ooit gezien heeft met vondsten zoals *Boletus satanas*, *B. impolitus* en *B. appendiculatus* (na 1980 in slechts twee uurhokken waargenomen!). Wat is er na zo'n constatering verleidelijker dan de excursiegegevens van de laatste vier jaar naast elkaar te leggen en soorten, soortengroepen en functionele groepen te gaan tellen en vergelijken.

In figuur 1 is het aantal mycorrhizasoorten per excursie aangegeven. Zeven excursies hebben een hoog percentage mycorrhizasoorten, namelijk meer dan 30%. Bij een vergelijking met de jaren 1989, 1990 en 1991 blijkt dit aantal excursies met hoge percentages mycorrhizasoorten er niet uit te springen. Ook het totaal aantal waargenomen mycorrhizasoorten was met 217 soorten in 1992 niet hoger dan dat in de andere jaren. Meldingen van kritische soorten zoals *Boletus edulis*, *Tricholoma*-soorten, en *Russula nigricans* bleken bij vergelijking met meldingen van minder kritische soorten als *Paxillus involutus* en *Russula ochroleuca* geen andere tendens op te leveren. Enfin, sufgeteld en uren later hebben we moeten concluderen dat waarschijnlijk de toptijd voor de mycorrhizasoorten te kort en/of te plaatselijk is geweest waardoor zo'n gegevensset van een heel jaar teveel andersoortige gegevens bevat om een indruk die je van een seizoen hebt met cijfers te illustreren.

Voor een bespreking van de excursies zijn de terreinen op basis van regionale of oecologische overeenkomsten in groepen samengenomen. Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bijgeleverde beschrijvingen van de excursieleiders, onze dank hiervoor. Jammer genoeg worden deze nog lang niet van alle excursies gemaakt. Helaas is ook niet van alle excursies een soortenlijst ingestuurd.

Weekend Zeeuws-Vlaanderen

Omdat dit deel van Nederland zich minder leent voor een dagexcursie werd hier het jaarlijkse verenigingsweekend georganiseerd. De deelnemers konden zowel wat betreft het onderkomen, de verzorging als de excursies terugzien op een gezellig en geslaagd weekend.

Bezocht werden het Axelse Bos bij Axel, De Braakman, Biervliet en het Waterwin-gebied bij Sint Jansteen.

Bijzondere vondsten waren *Clitocybe incomis*, *Cortinarius suillus* en *Tephrocybe striaepilela*.

De kustgebieden

Hieronder vallen de excursies in de duinen, zandplaten, dammen e.d. Bezocht werden de volgende terreinen: De Schotsman op Noord-Beveland, De Spuidijk op Kamperland, Amsterdamse Waterleiding Duinen, het kooibos Westerklijf en de Wierdijk op Wieringen, Botgat en de Eendenkooi bij 't Zand in de kop van Noord-Holland, De Horsten bij Wassenaar, Woestduin en Vinkenduin bij Bloemendaal, Oost- en Middelduinen op Goeree, duinen bij Hoek van Holland, Neeltje Jans, terreinen op Goeree/Over-Flakkee: Springertduin, duinbosjes bij Stellendam, Brouwersdam en De Punt, de dijk bij Stellendam en de slikken van Goeree en Flakkee.

De eerste excursie van het jaar naar de Spuidijk leverde meteen een nieuwe Satijnzwam voor Nederland op, *Entoloma opacum* (Velen.) Noordeloos. Deze soort lijkt veel op *E. plebejum* maar verschilt hierin door kleinere sporen 7-10x6-7 μm (t.o.v. 10,5-14,5x7-11 μm), de aanvankelijk witte lamellen en bijna zwarte hoed. Een bijzondere vondst was ook de ascomycete *Encoelia fasciculare* die in het najaar ook in de Eendenkooi bij 't Zand gevonden werd.

De excursie naar de Amsterdamse Waterleiding-duinen in het voorjaar leverde enkele bijzondere houtzwammen op zoals *Coriopsis gallica*, *Inonotus rheades* en *Peniophora polygonia*. Onder de vijf aardsterren die tijdens de herfstexcursie gevonden werden behoort ook de zeer zeldzame *Gastrum saccatum*. Voor dit best onderzochte gebied van Nederland werden verder genoteerd: *Hohenbuehelia fluxilis* (slechts uit één uurhok bekend), *Leucocoprinus badhamii* en *Ramaria myceliosa*.

Op Wieringen vond men *Conocybe cryptocystis* en de bij druk rood wordende *Leucocoprinus georginae*.

De excursie naar de Horsten vond plaats onder zeer natte omstandigheden. Na het op naam brengen van 122 soorten was de koffie met gebak verdiend. Bijzonderheden waren *Lycoperdon umbrinum* en *Pholiota henningsii*.

De Oost- en Middelduinen, een duingebied dat reeds eeuwen begraasd wordt en waarvan tot nu toe slechts weinig bekend was leverde maar liefst 26 soorten van de Rode Lijst op. Gezien de oecologie is het niet verwonderlijk dat hieronder veel soorten waren uit de geslachten *Geoglossum* en *Hygrocybe* (ondermeer *H. colemanniana*, *H. virginea* var. *fuscescens*, *H. coccinea* en *H. insipida*).

Uit de duinen bij Bloemendaal zijn de volgende soorten het vermelden waard: *Lopharia spadicea*, *Omphalina galaricolor* en *Psathyrella murcida*.

Van de duinen bij Hoek van Holland: *Melanoleuca rasilis* var. *leucophylloides* en *Octospora leucoloma*.

De laatste excursiedag, in november, naar de terreinen op Goeree/Overflakkee, leverde veel korte lijstjes op, vooral doordat een deel van de excursiegangers het startpunt niet kon vinden. (Geen truc van "witte hokken" jagers!). Toen iedereen zijns weegs was gegaan en het al bijna donker was is de excursieleider nog even stiekem over een hekje geklommen, en dit leverde hem de verrassing van de dag op. Hij ontdekte twee exemplaren van *Hygrocybe punicea*, een soort die na 1980 uit slechts drie uurhokken bekend is. Tevens stonden er drie grote heksenkringen van *Hygrocybe coccinea* en kruisdistels met daarop *Pleurotus eryngii*.

IJsselmeerpolders

Bezochte gebieden: Robbenoordbos, Altijd Drok bij Slootdorp in de Wieringermeer, Noordoostpolder en Zuidelijk Flevoland.

Of je er nu komt in het voorjaar, de zomer of het najaar, de IJsselmeerpolders leveren altijd spannende paddestoelen op. Sterker nog: als er elders weinig te beleven valt worden de polders nogal eens als toevluchtsoord gebruikt; dit was ook in 1992 het geval.

De excursie naar het Robbenoordbos leverde enkele vroege soorten op zoals *Sarcoscypha austriaca* en *Helvella leucopus*, beide zeldzame soorten.

In de Noordoostpolder waren de hoogtepunten: *Peziza septiata* en *Helvella solitaria* ss. Dissing, een soort die uit slechts vijf uurhokken bekend is en alleen in de provincie Flevoland voorkomt (Veerkamp, 1992). *Pyrenopeziza petiolaris*, tot nu toe uit slechts twee uurhokken bekend, komt waarschijnlijk veel algemener voor. In de IJsselmeerpolders zijn de saprofytische geslachten *Coprinus*, *Psathyrella* en *Pluteus* altijd rijk vertegenwoordigd, ook deze keer. Uit het laatstgenoemde geslacht is *Pluteus insidiosus* waargenomen. Deze soort, die tot nu toe alleen uit de kleiputten bij Buren bekend was, lijkt macroscopisch op *P. nanus* en *P. phlebophorus*, maar onderscheidt zich daarvan door de clavate tot utriforme cheilocystiden en de afwezigheid van pleurocystiden (Vellinga, 1990). De uitgeweken excursie naar de stranden van Zuidelijk Flevoland leverde o.a. de mycorrhizasoorten *Lactarius glycosmus* en *L. helvus* op, soorten die landelijk vrij algemeen voorkomen maar in de polders beperkt zijn tot de voedselarmere strandstroken.

Recreatiebosjes in Noord- en Zuid-Holland en Friesland

Bezochte gebieden: De Put bij Alphen aan de Rijn, Groene Ster bij Leeuwarden, recreatiegebied 't Twiske, dorpsrand van Streefkerk en de geluidswal bij Gouda.

De vijf bovengenoemde gebieden met uitzondering van de excursie naar Gouda zijn in de droge tijd bezocht. Afhankelijk van de specialisten die zo'n excursie bezoeken levert dit òf hele korte lijstjes op òf lijsten met voor het grootste deel ascomyceten en aphyllorhoralen. Zo behoorden in de Put, een visvijver omzoomd met een groenstrook, van de waargenomen 36 soorten 42% tot de ascomyceten, 39% tot de aphyllorhoralen en 14% tot de agaricalen. Zowel in de Groene Ster als in de bosjes bij Streefkerk is *Coprinus tigrinellus* waargenomen, een tot nu toe weinig gemelde soort. De geluidswal bij Gouda, een hoge heuvel van stadspuin afgedekt met zand, is een paradijs voor Agaricaceae. Er zijn acht soorten *Agaricus* gevonden waaronder de vrij zeldzame *Agaricus augustus* en heel veel vruchtlichamen van *A. geesterani*. Daarnaast zijn *Lepiota* en *Macrolepiota* rijk vertegenwoordigd. Ook in het jonge recreatiegebied 't Twiske is *Agaricus geesterani*

waargenomen. Het lijkt erop dat deze soort de laatste jaren Nederland aan het veroveren is vooral via dit soort jonge recreatieterreinen.

Bossen op klei en overgangen van zand naar klei

Bezochte gebieden: Kasteelbos Zoelen in de Betuwe, landgoederen IJsselvliet en Vinke-nest gelegen tussen Elburg en de IJssel, omgeving Stoutenburg en Barneveldse beek, Zandhove en Zalkerbos gelegen langs de IJssel.

De excursie naar het Zoelersbos vond begin juni in een erg droge tijd plaats. Toch zijn enkele bijzonderheden als *Amanita vaginata*, *Ganoderma pfeifferi* en *Inonotus dryadeus* gezien. De excursie naar de landgoederen IJsselvliet en Vinke-nest begin augustus leverde ouderwetse hoeveelheden mycorrhizasorten op (bijna 50% van de soorten). Vooral de geslachten *Amanita*, *Russula* en *Boletus* s.l. waren goed vertegenwoordigd. Van het laatste geslacht werd ondermeer *B. erythropus* gezien; verder is *Inonotus cuticularis* het vermelden waard.

Ook de excursie naar de omgeving Stoutenburg leverde hoge aantallen mycorrhiza-soorten op (33% van de soorten). In een berm met eiken werden *Russula insignis* (= *R. livescens*), een reukloze vorm van *Inocybe pelargonium*, *Otidea bufonia* en *Agaricus semotus* waargenomen. Ook *Russula odorata*, kenmerkend voor bermen (Keizer, 1993) werd in een berm bij eik gevonden. In een moerasbosje is van een ver verteerde berke-stomp *Phanerochaete filamentosa* verzameld. Deze soort is door zijn opvallende, bruine kleur (als van *Hapalopilus*) met gele rand direct in het veld herkenbaar, bovendien kleurt het vlees net als bij *Hapalopilus* paars met een druppel loog; bij beide soorten komt dan ook polypoorzaar voor (Gill & Steglich, 1987). In hetzelfde bosje is bij berk *Russula sphagnophila* gevonden. Deze soort, kenmerkend voor veenmosrijke berkenbosjes, is makkelijk te verwarren met *Russula nitida*. In vergelijking met *R. nitida* is deze soort nog iets breekbaarder en mist meestal het rood op de steel. Bovendien is de sporée crème i.p.v. licht geel en de sporenornamentatie is min of meer verbonden en niet geïsoleerd zoals bij *R. nitida*.

In de mycologische toptijd waren de verwachtingen voor Zandhove en het Zalkerbos hooggespannen wat wel blijkt uit het hoge aantal excursiegangers (24 personen). De hieronder genoemde lange lijst bijzonderheden kan niemand teleurgesteld hebben. In Zandhoven, gelegen in een wit hok, werden de volgende soorten gevonden: *Clitocybe houghtonii*, *Coprinus picaceus*, *C. silvaticus*, *Cystolepiota hetieri*, *Lepiota tomentella* (slechts uit twee uurhokken bekend), *Pluteus luctuosus* en *Psathyrella leucotephra*. Het bleef niet alleen bij zeldzame saprofytten want ook *Inocybe paludinella*, *Russula solaris*, *R. vetermosa* en *Tricholoma album* werden gesignaleerd. De eerste drie mycorrhizasorten zijn bedreigde soorten uit de Rode Lijst; ook van de laatste soort is inmiddels bekend dat deze sterk achteruitgegaan is (Arnolds & Jansen, 1992) en derhalve ook in de Rode Lijst opgenomen zou moeten worden. Ook in het Zalkerbos werd *Coprinus picaceus* gevonden. Daarnaast leverde dit bos vijf soorten aardsterren op. Behalve de meer algemeen voorkomende *Geastrum triplex* werden hier de zeldzame *G. coronatum*, *G. fornicatum*, *G. recolligens* en *G. striatum* gevonden.

Moerasbosjes op veen

Bezochte gebieden: Het Houtwiel bij Broeksterwoude, Loetbosch in de Krimpenerwaard, IJperveld, het Rheezerveen en het Engelslandsche Bosch beide nabij Hardenberg.

Door de droogte en de hoge temperaturen werd i.p.v. de geplande excursie naar Gaasterland het Houtwiel bezocht, een met veenmos en kleine elzenbosjes dichtgegroeid wiel. *Agrocybe paludosa*, *Galerina paludosa* en *Tephrocybe palustris* waren het resultaat. Volgens de excursieleider niet een lijst om over naar huis te schrijven. Maar wie heeft er nu wel eens een inventarisatielijstje naar zijn moeder gestuurd? Toch slaagde deze excursieleider, specialist in kleine zaken, er ook nog in *Melanotus phillipsii*, een nieuwe soort voor alle zes de deelnemers uit het slijk te halen.

Van het Loetbosch, voor een deel elzenbroekbos, kunnen enkele kenmerkende elzenbegeleiders als *Naucoria escharoides*, *N. scolecina*, *N. subconspersa*, *Lactarius obscuratus* en de veel zeldzamere *L. omphaliformis* genoemd worden. De waargenomen *Psathyrella pygmaea* en *Entoloma speculum* duiden op wat voedselrijkere omstandigheden.

Van de vaarexcursie naar het Ilperveld zijn *Coprinus pellucidus* en *Mycena bulbosa* het vermelden waard.

In het Rheezeveen, een met berken dichtgegroeid verdroogd voormalig hoogveen waren de paddestoelen schaars. Opvallend was het talrijke voorkomen van *Inonotus radiatus* op berken. In het Engelsche Bosch werden de interessantste vondsten langs een oude Vechtmeander met stroken wilgenbroekbos en enkele elzen gedaan. Hiervan kunnen vermeld worden: *Cortinarius helobius*, *Dermocybe saligna* (= *D. cinnamomeolutea*), *Entoloma bisporigerum*, *Inocybe acutella*, *Naucoria permixta*, *N. salicis* en *Russula subrubens*. Op wilgehout stond ondermeer *Pholiota conissans*.

Bossen in Twente

Bezochte gebieden: Maatman bij Lattrop, Singrave bij Denekamp, Schoonheten bij Raalte, de Eelerberg en Lutteberg ten westen van Hellendoorn.

De loofbossen van de eerste twee gebieden zijn eind augustus bezocht. In de Maatman is *Tylophilus felleus* gevonden, een bedreigde soort van de Rode Lijst die voor 1970 algemeen voorkwam en na 1970 zeldzaam is geworden. Op de terugweg van de excursie is op een Amerikaanse eik een prachtexemplaar van *Ganoderma resinaceum* gezien. De drie laatste gebieden met gemengd bos zijn half oktober in de alweer wat drogere tijd bezocht. Het resultaat is weliswaar een soortenlijst van meer dan 100 soorten, maar hiervan zijn alleen *Suillus bovinus* met zijn maatje *Gomphidius roseus*, gevonden op de Lutteberg, het vermelden waard.

Zuid-Limburg

De voorjaarsexcursie ging naar de Bemelerberg, Gasthuisdel en de Nuttenberg bij Bemelen. Later in het seizoen werden de volgende terreinen geïnventariseerd: Platte Bossen en het Kolmonder Bos ten zuiden van Simpelveld, Bunderbos ten zuiden van Elsloo, en 't Hout en IJzerenbos bij Susteren.

De voorjaarsexcursie leverde geen echte zeldzaamheden op. Ook de verwachte echte morieljes waren er niet, slechts één reeds half opgepeuzeld exemplaar van *Morchella esculenta*. De fotografen konden wel hun hart ophalen aan het maken van plaatjes van prachtige exemplaren van *Mitrophora semilibera*.

Van de speurtocht in de Platte Bossen en het Kolmonder Bos staan enkele leuke vondsten op de lijst: *Gyroporus castaneus*, *Phanerochaete affinis*, *Russula puellaris* en *R. violeipes*.

In Limburg moeten we het paradijs der *Lepiota*'s zoeken, van dit geslacht werd uit het Bunderbos het hoogste aantal gemeld, nl. zes soorten. In vergelijking met de aantallen die weleens genoemd worden is dit niet veel, wel waren hier enkele bijzonderheden bij zoals *Lepiota calcicola* en *L. forquignonii*. Andere bijzondere soorten waren *Clavulinopsis luteo-ochracea*, *Entoloma olorum*, *Macrolepiota permixta*, *Ombrophila violacea*, *Psilopeziza babingtonii* en *Ramariopsis pulchella*. Hier werd ook nog een nieuwe soort voor Nederland ontdekt, *Tremellodendropsis tuberosa* var. *helveti*, die van var. *tuberosa* (niet uit Nederland bekend) verschilt door geheel witte vruchtlichamen en de wat gebogen iets kleinere sporen.

Voor de meeste deelnemers aan de excursie naar de omgeving van Susteren was *Lycoperdon echinatum* de vondst van de dag. Deze soort die o.a. in de Ardennen regelmatig gevonden wordt in beukenbossen op kalkrijke bodems, is in Nederland voor het eerst in 1987 aangetroffen en thans van twee uurhokken bekend.

Plaatselijk stond het vol met *Typhula erythropus* en *T. erumpens*, de eerste is vrij algemeen voor Nederland de laatste veel zeldzamer. Een zeldzame soort was *Steccherinum fimbriatum*.

Het Pleistoceen

Bezocht werden: Wamberg, Seldensale en Eikenburg bij 's Hertogenbosch, Ossenbroek ten Zuiden van Beers, Hugterheide ten Oosten van Maarheeze, Boerdonkse kampen en Het Gerecht ten Noordwesten van Donk en Landgoed Oldenaller bij Nijkerk.

Met uitzondering van het laatste terrein liggen deze gebieden in het Kempens district van de pleistocene gronden. Er werden hier tien "witte km-hokken" geïnventariseerd. Het hoogste aantal soorten van de excursies van dit jaar werd gevonden op de Hugterheide, verdeeld over twee km-hokken, en een bijzondere vondst was *Entoloma sphagneti*. Weer eens een bewijs dat "witte hokken" een bezoekje waard zijn!

Op de doordeweekse excursie naar Ossenbroek hadden de VUT-ers een vrije dag genomen, of dacht men dat Brabant toch niets oplevert. De deelnemers waren echter verrast door het grote aantal mycorrhizasoorten dat men vond. Zo stonden er op meerdere plaatsen *Amanita pantherina* en *A. spissa*, voorts werden er maar liefst 14 *Russula* soorten aangetroffen.

De enige meldingen van *Cantharellus cibarius*, *Hydnellum concrescens*, *Mycena hiemalis* en *Tricholoma columbetta*, allen soorten van de Rode Lijst komen van de tot nu toe mycologisch onbekende km-hokken van de Boerdonkse kampen en Het Gerecht.

Half oktober vertoonde de droogte duidelijk z'n negatieve invloed op de paddestoeienflora op Oldenaller. Zo werden er in de eikenlanen nauwelijks mycorrhizavormers gevonden. Een relatief vochtig bosje, met voornamelijk Zwarte els en eikenhakhout had duidelijk veel minder van de droogte te lijden gehad. Dit bosje vertoont kenmerken van een moeraselzenbos, met soorten als *Naucoria escharoides*, *Lactarius obscuratus* en *Cortinarius paleaceus*, alle drie mycorrhizavormers met Els. Leuke vondsten zijn de zeldzaam waargenomen *Ascobolus foliicola*, een kleine ascomyceet, waarvan de naaste verwante soorten vooral op mest voorkomen. Verder twee grasbewoners, namelijk *Melanotus phillipsii* en *Marasmius graminum*. Aardig om te vermelden is dat deze exemplaren van *M. phillipsii* afgebeeld zullen worden in deel vijf van de Oecologische Flora van Weeda en Westra.

Voor geïnteresseerden is er op de komende nieuwjaarsbijeenkomst een volledige lijst van waargenomen soorten per excursie beschikbaar.

Met dank aan Peter Frigge (IKC-Wageningen) voor het samenstellen van de excursielijst.

LITERATUUR

- Arnolds, E., 1989. A preliminary red data list of macrofungi in the Netherlands. *Persoonia* 14: 77-125.
- Arnolds, E. & E. Jansen, 1992. New evidence for changes in the macromycete flora of the Netherlands. *Nova Hedwigia*. 55: 325-351.
- Gill, M. & W. Steglich, 1987. Progress in the chemistry of organic natural products 51. New York.
- Keizer, P.J., 1993. The ecology of macromycetes in roadside verges planted with trees. Ph.D. Thesis Landbouwwuniversiteit Wageningen.
- Veerkamp, M.T., 1992. Paddestoelen in de provincie Flevoland. Rapport Provincie Flevoland.
- Vellinga E.C., 1990. *Pluteus*. In: C. Bas, Th.W. Kuyper, M.E. Noordeloos & E.C. Vellinga (eds.): *Flora agaricina neerlandica* 2: 31-55. Rotterdam, Brookfield.

Coolia 36: 87 - 94. 1993.

DE ACHTERHOEK BINNENLANDSE WERKWEK 1992

Rob Chrispijn, Jodenweg 1, 8385 GP Vledderveen
Roel Douwes, Surinamestraat 136, 9715 PZ Groningen

The yearly week foray of the Dutch Mycological Society was held in October 1992 in the 'Achterhoek' in the east of the Netherlands. Although it had been very dry for several weeks still 696 species of 212 genera have been found. In general the number of carpophores per species was very low. Some rare and interesting species are mentioned, a.o. *Nectria hederæ*, *Ascobolus cervinus*, *Phanerochaete raduloides*, *Dichostereum effuscatum* and *Schizopora radula*.

In 1991 werd tegemoet gekomen aan de wens om een binnenlandse werkweek ook eens in september te houden, zodat er meer aandacht aan Russula's en Boleten besteed kon worden. De toen gehouden werkweek in midden Limburg werd geteisterd door droogte waardoor alleen langs beken en in moerasgebieden redelijke hoeveelheden paddestoelen te vinden waren. Ook het afgelopen jaar hadden we weer een mooie zomer met dit verschil dat deze keer de weersomslag met regen in de tweede helft van augustus viel. De eerste helft van september was dan ook bijzonder goed voor paddestoelen met veel meldingen van bijzondere vondsten. Daarna werd het droger en midden oktober begon het zelfs 's nachts licht te vriezen. Dat was precies de periode waarin de werkweek weer traditiegetrouw werd gehouden. Het is duidelijk dat de weergoden de deelnemers aan de binnenlandse werkweek niet gunstig gezind zijn!

't Zonnetje

Als lokatie voor de werkweek was ditmaal voor de Achterhoek gekozen. Op de camping 'het Zonnetje' tussen Ruurlo en Zelhem waren een aantal bungalows gereser-